

Adda247
मराठी

मासिक आवृत्ती | जानेवारी 2024

ज्ञानकोश

मासिक चालू घडामोडी
(महाराष्ट्र राज्य)

MPSC, आणि सरळ सेवा भरतीसाठी
ZP, आदिवासी विभाग, जिल्हा न्यायालय आणि इतर स्पर्धा
परीक्षांसाठी उपयुक्त

आयातीवर सरकारचे निर्बंध

मुंबई ट्रान्स हार्बर लिंक (MTHL)

अयोध्या राम मंदिर प्राणप्रतिष्ठा सोहळा

रश्मी शुक्ला यांची महाराष्ट्राच्या
DGPपदी नियुक्ती

राष्ट्रीय युवा दिन

छत्रपती शिवाजी महाराज उद्यान कला
महोत्सव

महाराष्ट्र राज्य बातम्या

अयोध्येतील भव्य मंदिरासाठी अरुण योगीराज यांची रामललाची मूर्ती निवडली

- अयोध्येतील मंदिर ट्रस्टने 'प्राण प्रतिष्ठे'साठी (अभिषेक) प्रभु राम ललाच्या मूर्तीला अंतिम रूप दिल्यानंतर, केंद्रीय मंत्री प्रल्हाद जोशी म्हणाले की, प्रसिद्ध शिल्पकार अरुण योगीराज यांची रामललाची मूर्ती अयोध्येत भव्य रामजन्मभूमी मंदिरात स्थापनेसाठी निवडण्यात आली आहे.
- 22 जानेवारीला राम मंदिराचा भव्य अभिषेक सोहळा होणार आहे.

कोण आहेत अरुण योगीराज?

- शिल्पकार योगीराज हे म्हैसूरमधील नामवंत शिल्पकारांच्या पाच पिढ्यांच्या वंशातील आहेत. योगीराज यांनी लहान वयातच त्यांची शिल्पकला कारकीर्द सुरू केली आणि त्यांचे वडील योगीराज आणि आजोबा बसवण्णा शिल्पी यांचा त्यांच्यावर खूप प्रभाव होता, ज्यांना म्हैसूरच्या राजाचे आश्रय मिळाले होते.
- एमबीए केल्यानंतर आणि कॉर्पोरेट क्षेत्रात काम केल्यानंतर योगीराज यांनी 2008 पासून पूर्णवेळ शिल्पकला सुरू केली.
- राम ललाच्या मूर्ती व्यतिरिक्त, योगीराजांनी प्रभावी शिल्पे कोरली आहेत, ज्यात दिल्लीतील इंडिया गेटजवळ अमर जवान ज्योतीच्या मार्गे प्रदर्शित सुभाष चंद्र बोस यांच्या 30 फूट पुतळ्याचा समावेश आहे.
- त्यांच्या इतर उल्लेखनीय योगदानांमध्ये केदारनाथमधील आदि शंकराचार्यांचे 12 फूट उंच शिल्प ते म्हैसूरमधील 21 फूट उंच हनुमानाच्या पुतळ्याचा समावेश आहे.

पंतप्रधान मोदी करणार मुंबई ट्रान्स हार्बर लिंकचे उद्घाटन

- 12 जानेवारी रोजी पंतप्रधान मोदी मुंबई ट्रान्स हार्बर लिंक (MTHL) चे उद्घाटन करणार आहेत.
- हा MTHL प्रकल्प देशातील सर्वात लांब सागरी सेतू असल्याचे सांगितले जात आहे.
- मुंबई ते नवी मुंबई दरम्यानचा प्रवासाचा वेळ सध्याच्या 2 तासांवरून साधारणपणे 15-20 मिनिटांपर्यंत कमी होण्याची अपेक्षा आहे.
- त्याची लांबी 21.8 किलोमीटर आहे (समुद्रावर 16.5 किमी आणि जमिनीवर 5.5 किमी)

अखंड हरिनाम सप्ताहाला मुख्यमंत्र्यांची उपस्थिती

- ठाणे जिल्ह्यातील श्री मलंग गड डोंगराच्या पायथ्याशी आयोजित करण्यात आलेल्या राज्यातील सर्वात मोठ्या अखंड हरिनाम सप्ताहात महाराष्ट्राचे मुख्यमंत्री सहभागी होण्याची अपेक्षा आहे.

बद्दल:

- अखंड हरिनाम सप्ताह हा एक आठवडाभर चालणारा अध्यात्मिक उत्सव आहे जो भगवान विष्णूच्या भक्तांद्वारे साजरा केला जातो, विशेषतः महाराष्ट्रातील वारकरी संप्रदायाशी संबंधित.
- या उत्सवाचे वैशिष्ट्य म्हणजे सात दिवस भक्तांकडून "हरी" नावाचा अखंड जप.

राम मंदिर उद्घाटनमुळे ₹50,000 कोटींचा व्यवसाय होण्याची शक्यता आहे

- जानेवारीत अयोध्येत राम मंदिराच्या उद्घाटनानंतर देशात 50,000 कोटी रुपयांचा व्यवसाय होईल, असा अंदाज कॉन्फेडरेशन ऑफ ऑल इंडिया ट्रेडर्स (CAIT) ने व्यक्त केला आहे.
- राम मंदिराला हिंदूसाठी खूप धार्मिक महत्त्व आहे आणि लाखो लोक उद्घाटन आणि दर्शनासाठी (देवतेचे दर्शन घेण्यासाठी) अयोध्येला भेट देतील अशी अपेक्षा आहे.
- CAIT च्या म्हणण्यानुसार, विविध भारतीय बाजारपेठांमध्ये विशेष कापडाच्या माळा, लॉकेट, की चेन, राम दरबारची चित्रे, राम मंदिरांचे मॉडेल, राम ध्वजा आणि राम अंगवस्त्र यांना मोठ्या प्रमाणात मागणी आहे.
- यात्रेकरूंचा हा ओघ प्रवास, निवास, भोजन, स्मृतीचिन्ह आणि धार्मिक वस्तू यासारख्या विविध वस्तू आणि सेवांच्या मागणीलाही चालना देईल.

नवविवाहित जोडप्यांना माणगाव पंचायतीकडून लग्नाचे सेट मिळणार आहेत

- कोल्हापूर जिल्ह्यातील माणगाव गावातील ग्रामपंचायतीने लग्न करणाऱ्या सर्व महिलांना 11 हजार रुपये किमतीचे वेडिंग सेट भेट देण्याचा निर्णय घेतला आहे.
- सरपंच, उपसरपंच, पंचायत सदस्य यांच्या मानधनातून आणि ग्रामपंचायत निधीतून संचांचा निधी दिला जाईल.

पेंच व्याघ्र प्रकल्प- 2 व्हॅन ई-सेवा केंद्र सुरू करणारे पहिले

- महाराष्ट्रातील पेंच व्याघ्र प्रकल्प (PTR) ने दोन "व्हॅन ई-सेवा केंद्रे" सुरू करून दुर्गम जंगलातील

खेड्यांमध्ये डिजिटल दुरावा भरून काढण्याच्या दिशेने एक उल्लेखनीय पाऊल उचलले आहे - भारतातील त्यांच्या प्रकारचे पहिले.

- अत्यावश्यक सरकारी सेवा थेट गावकऱ्यांच्या दारापर्यंत पोहोचवण्याचा या मोबाईल ई-सेवा केंद्रांचा उद्देश आहे, ज्यामुळे त्यांना पोहोचण्यासाठी लांबचा प्रवास करावा लागणार नाही.

व्हॉन ई-सेवा केंद्रे म्हणजे काय?

- ही मोबाइल युनिट्स आहेत जी पंच व्याघ्र प्रकल्पाच्या बफर झोनमधील दुर्गम गावांमध्ये जातात.
- हे यासह अनेक सेवा देते:
- ऑनलाइन सेवा
- बँकिंग सेवा
- रिचार्ज सुविधा
- युटिलिटी बिल पेमेंट
- माहितीचा प्रसार

धारावी प्रकल्पासाठी मास्टर प्लॅन तयार करण्यासाठी आंतरराष्ट्रीय नियोजक, डिझाइनर

- धारावी, आशियातील सर्वात मोठ्या झोपडपट्ट्यांपैकी एक, तिच्या पुनर्विकासासाठी एक मास्टर प्लॅन तयार करण्यासाठी प्रसिद्ध आंतरराष्ट्रीय नियोजक आणि डिझायनर्सच्या नियुक्तीसह मोठ्या परिवर्तनासाठी सज्ज आहे.
- अदानी इन्फ्रास्ट्रक्चर डेव्हलपर्स लिमिटेड (AIDPL) च्या नेतृत्वाखालील एका संघाने या मास्टर प्लॅनच्या तयारीसाठी अनेक नामांकित कंपन्यांशी भागीदारी केली आहे.
- शाश्वत शहरी विकासाचे मॉडेल तयार करताना धारावीच्या रहिवाशांचे जीवन सुधारणे हे उद्दिष्ट आहे.

अजित पवार यांनी कोरेगाव भीमा युद्ध स्मारकावर वाहिली श्रद्धांजली

- महाराष्ट्राचे उपमुख्यमंत्री अजित पवार यांनी कोरेगाव भीमाच्या लढाईच्या 206 व्या वर्धापन दिनानिमित्त पुण्याजवळील जयस्तंभ (विजय स्तंभ) येथे आदरांजली वाहिली.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- कोरेगाव भीमाची लढाई 1 जानेवारी 1818 रोजी झाली.
- ही लढाई तिसऱ्या अँग्लो-मराठा युद्धाचा भाग होती, जो भारताच्या विशाल भागावर नियंत्रण ठेवण्यासाठीचा संघर्ष होता.

- भारतातील दलित समाजासाठी मराठा साम्राज्याच्या पेशवे सैन्यावर त्यांचा विजय म्हणून ही लढाई खूप महत्त्वाची आहे.

BILINGUAL

ADDAPEDIA

e-Books

NATIONAL | INTERNATIONAL | REGIONAL | STATE SPECIFIC CURRENT AFFAIRS CURATED NOTES

IMPORTANT FOR ALL COMPETITIVE EXAMS

महाराष्ट्रातील यादव घराणे

- यादव राजवंश, मध्य भारतातील 12व्या-14व्या शतकातील हिंदू राज्याचे राज्यकर्ते आहेत जे आता महाराष्ट्र राज्य आहे.
- मूळतः कल्याणीच्या पूर्व चालुक्यांचे सरंजामदार, भिल्लमा (सी. ११८७-९१) च्या अधिपत्याखाली दख्खनमध्ये राजवंश सर्वोत्कृष्ट बनला, ज्याने देवगिरी (नंतर दौलताबाद) ची राजधानी म्हणून स्थापना केली.
- भिल्लमाचा नातू सिंघना (राज्य इ.स. 1210-47) याच्या अंतर्गत, यादवांनी दक्षिणेला होयसळ, पूर्वेला काकती आणि उत्तरेला परमार आणि चालुक्य यांच्या विरोधात मोहीम चालवली म्हणून राजघराण्याने उच्चांक गाठला.
- शेवटचा यादव राजा, रामचंद्र (राज्य 1271- 1309) याच्या काळात, दिल्लीचा सुलतान 'अला' अल-दीन खल्जी यांच्या नेतृत्वाखालील मुस्लिम सैन्याने 1294 मध्ये राज्यावर आक्रमण केले आणि उपनदीचा दर्जा लागू केला.

मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे वर्ल्ड इकॉनॉमिक फोरमला उपस्थित राहणार आहेत

- 15 ते 16 जानेवारी दरम्यान दावोस येथे होणाऱ्या वर्ल्ड इकॉनॉमिक फोरममध्ये मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे, उद्योगमंत्री उदय सामंत आणि 10 सदस्यीय शिष्टमंडळ सहभागी होणार आहेत.

बद्दल:

- **वर्ल्ड इकॉनॉमिक फोरम (WEF) ही एक ना-नफा संस्था** आहे जी जागतिक आव्हानांवर चर्चा करण्यासाठी आणि उपाय शोधण्यासाठी एकत्र काम करण्यासाठी व्यवसाय, सरकार, नागरी समाज आणि शैक्षणिक क्षेत्रातील नेत्यांना एकत्र आणते.
- याची स्थापना **1971 मध्ये क्लॉस श्वाब** यांनी केली होती.

22 जानेवारीला रामलल्लाचा आसन सोहळा

- वैकोम ते अयोध्येपर्यंत हिंदू समाजाने खूप मोठा पल्ला गाठला आहे.
- 22 जानेवारीला हा सोहळा मोठ्या थाटामाटात पार पडणार आहे.
- अयोध्या धाम विमानतळाचे नामकरण **महर्षी वाल्मिकी** यांच्या नावावर केले जाणे यासारखे महत्त्वपूर्ण बदल, सामाजिक आत्मसातीकरण, न्याय आणि समरसतेचा एक मोठा आणि स्पष्ट संदेश सांगतात - बाबासाहेब आंबेडकरांनी याची कल्पना केली होती.
- **महर्षी वाल्मिकी आंतरराष्ट्रीय विमानतळ** धाम दिव्य आणि भव्य राम मंदिराशी जोडले जाईल.
- नव्याने बांधलेल्या विमानतळाची वार्षिक 10 लाख प्रवाशांना सेवा देण्याची क्षमता आहे.

MMRDA ने मोनोरेलचे मेट्रो ऑपरेशनमध्ये विलीनीकरण केले

- **मुंबई मेट्रोपॉलिटन रिजन डेव्हलपमेंट अथॉरिटी (MMRDA) ने मोनोरेल प्रकल्प अंमलबजावणी युनिटचे महामुंबई मेट्रो ऑपरेशन कॉर्पोरेशनमध्ये विलीनीकरण केले आहे.**
- विलीनीकरणाचे उद्दिष्ट **ऑपरेशन सुधारणे, खर्च कमी करणे** आणि खर्च वाचवणे हे आहे.
- या निर्णयामुळे वर्षाला **₹40 ते 60 कोटी रुपयांची बचत** होईल आणि मनुष्यबळाची डुप्लिकेशन कमी होईल अशी अपेक्षा आहे.

महावितरणकडून महाराष्ट्रातील 2,395 आदिवासींच्या घरांना 12 दिवसांत वीजपुरवठा केला जातो

- महाराष्ट्र स्टेट इलेक्ट्रिसिटी डिस्ट्रिब्युशन कंपनी लिमिटेड (एमएसईडीसीएल) ने अवघ्या 12 दिवसांत राज्यातील दुर्गम भागातील असुरक्षित आदिवासी समुदायांना वीज पुरवठा करून एक महत्त्वपूर्ण टप्पा गाठला आहे.
- पंतप्रधान मोदींनी सुरू केलेल्या प्रधानमंत्री जनजाती आदिवासी न्याय महाअभियान योजनांच्या पार्श्वभूमीवर हे करण्यात आले.

पंतप्रधान मोदी नवी मुंबईत मोठ्या पायाभूत प्रकल्पांचे उद्घाटन करणार आहेत

- पंतप्रधान मोदी दक्षिण मुंबई आणि ठाण्यात दोन भूमिगत रस्ते प्रकल्पांची पायाभरणी करणार आहेत.

- **मुंबई ट्रान्स-हार्बर लिंक (MTHL)** प्रकल्पाचा भाग म्हणून ते **नेरूळ/बेलापूर-उरण रेल्वे मार्गाच्या दुसऱ्या टप्प्याचे उद्घाटनही** करतील.
- मध्य रेल्वेच्या ट्रान्स-हार्बर लिंकच्या **ऐरोली-कळवा मार्गावरील दिघा स्थानकाचेही** ते अधिकृत उद्घाटन करतील.

रश्मी शुक्ला यांची महाराष्ट्राच्या DGPपदी नियुक्ती

- महाराष्ट्र राज्य सरकारने 1988 च्या बॅचच्या भारतीय पोलीस सेवा (IPS) अधिकारी रश्मी शुक्ला यांची महाराष्ट्र पोलीस महासंचालक (DGP) म्हणून नियुक्ती केली आहे.

तुम्हाला माहित आहे का?

- त्या राज्याच्या पहिल्या महिला पोलीस प्रमुख आहेत.

महाराष्ट्र राज्याने वाईन प्रमोशन योजना पुनरुज्जीवित केली

- महाराष्ट्र सरकारने वाईन इंडस्ट्रियल प्रमोशन स्कीम (WIPS) पाच वर्षांसाठी पुनरुज्जीवित करण्याचा निर्णय घेतला आहे.
- ही योजना **सुरुवातीला 2020 मध्ये सुरू करण्यात आली होती, परंतु तिला मोठ्या विरोधाचा सामना करावा लागला आणि अशा प्रकारे जवळपास एक वर्ष बर्फावर ठेवले गेले.**

महत्त्वाचे मुद्दे:

- **वाइन उत्सव आणि कार्यक्रम:**
  - या योजनेमुळे राज्यभरात वाइन फेस्टिव्हल आणि कार्यक्रम आयोजित करणे, वाइन पर्यटन आणि स्थानिक वाईनरींना प्रोत्साहन मिळेल.
- **वाईनरीजमध्ये थेट विक्री:**
  - वाईनरींना त्यांच्या आवारात थेट ग्राहकांना वाइन विकण्याची परवानगी दिली जाईल, त्यांची विक्री आणि पोहोच वाढेल.
- **प्रशिक्षण आणि कौशल्य विकास:**
  - या योजनेत प्रशिक्षण कार्यक्रम आणि कौशल्य विकास उपक्रमांवरही भर दिला जाईल.
- **VAT परतावा:**
  - वाईनरींना 20% VAT परतावा हे एक महत्त्वपूर्ण प्रोत्साहन आहे, ज्याचा उद्देश त्यांचा आर्थिक भार कमी करणे आणि या क्षेत्रातील गुंतवणूक वाढवणे आहे.

CSMT ला भारतीय रेल्वेचा पहिला AC गंधरहित टॉयलेट ब्लॉक मिळाला आहे

- मुंबईच्या छत्रपती शिवाजी महाराज टर्मिनस (CSMT), पूर्वीचे व्हिक्टोरिया टर्मिनस, भारतातील

पहिल्या वातानुकूलित गंधरहित टॉयलेट ब्लॉकच्या उद्घाटनासह प्रवाशांचा अनुभव सुधारण्याच्या दिशेने एक महत्त्वपूर्ण पाऊल उचलले आहे.

- ही आधुनिक सुविधा केवळ आराम आणि स्वच्छतेचे आश्वासन देत नाही तर रेल्वे स्टेशनच्या सुविधांसाठी एक नवीन मानक देखील सेट करते.

ठाणे महानगरपालिकेच्या उद्यानांमधील झाडांची माहिती मिळवण्यासाठी QR कोड ठेवला आहे

- ठाणे महापालिका क्षेत्रातील उद्यानांमधील झाडांची माहिती नागरिकांना सहज मिळावी यासाठी झाडांवर क्यूआर कोड लावण्यात आला आहे.
- हा कोड मोबाईल फोनवर स्कॅन केल्यानंतर मराठी आणि इंग्रजी अशा दोन भाषांमध्ये नागरिकांना झाडाची माहिती उपलब्ध होणार आहे.

काजल कांबळे ही लिंगाणा किल्ल्याची पहिली अपंग महिला गिर्यारोहक ठरली

- महाराष्ट्रातील अपंग गिर्यारोहक काजल कांबळे ही सह्याद्रीच्या रांगेतील आव्हानात्मक लिंगाणा किल्ला सर करणारी कोणतीही अपंगत्व असलेली पहिली महिला गिर्यारोहक ठरली आहे.

बद्दल:

- प्रतिष्ठित रायगडाचा उप-किल्ला असलेल्या लिंगाणाला मराठा साम्राज्याचे "तुरुंग" म्हणून ऐतिहासिक महत्त्व आहे, रायगडाची "राजधानी" या भूमिकेशी विपरित आहे.
- त्याचे नाव "लिंगा" (हिंदू धर्मातील एक फॅलिक चिन्ह) च्या समानतेवरून आले आहे.

2023 मध्ये महाराष्ट्रात सर्वाधिक कुत्रा चावण्याच्या घटनांची नोंद आहे

- 2023 मध्ये महाराष्ट्रात कुत्रा चावण्याच्या सर्वाधिक घटना घडल्या, 4.35 लाखांहून अधिक घटना.
- ते 2022 च्या तुलनेत जवळपास 11% जास्त आहे
- त्यापाठोपाठ तामिळनाडूमध्ये 4,04,488 प्रकरणे आहेत.
- प्रकरणांमध्ये वाढ होण्याचे कारण महाराष्ट्रात उच्च अहवाल आले आहेत. नसबंदीच्या चुकीच्या अंमलबजावणीमुळे मुंबई, ठाणे आणि पुण्यात सर्वाधिक प्रकरणे आढळून आली.

महाराष्ट्र मंत्रिमंडळाने सरकारी कर्मचाऱ्यांसाठी जुनी पेन्शन योजना मंजूर केली आहे

- 1 नोव्हेंबर 2005 नंतर सेवेत रुजू झालेल्या राज्य सरकारी कर्मचाऱ्यांना पर्याय म्हणून जुनी पेन्शन योजना (OPS) देण्याचा प्रस्ताव महाराष्ट्र सरकारने मंजूर केला आहे.

बद्दल:

- OPS ही सेवानिवृत्ती निवृत्तीवेतन योजना आहे जिथे सरकारी कर्मचाऱ्यांना त्यांच्या शेवटच्या काढलेल्या पगाराच्या 50% समतुल्य मासिक पेन्शन मिळते.
- कर्मचारी पेन्शन फंडात योगदान देत नाही आणि त्याचा संपूर्ण भार सरकार उचलते.

जागतिक ब्रेल दिवस

- जागतिक ब्रेल दिन दरवर्षी 4 जानेवारी रोजी साजरा केला जातो
- हे ब्रेल लेखन पद्धतीचे शोधक लुई ब्रेल यांच्या वाढदिवसाचे स्मरण करते.
- हा दिवस अंध किंवा दृष्टिहीन लोकांसाठी माहिती आणि संप्रेषणात प्रवेश करण्याच्या महत्त्वाची आठवण करून देतो.
- जागतिक ब्रेल दिवस 2024 ची थीम "समावेश आणि विविधतेद्वारे सक्षमीकरण" आहे.

छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या वाघ नखांचे आगमन पुन्हा लांबले

लंडनमधील व्हिक्टोरिया आणि अल्बर्ट म्युझियममधून छत्रपती शिवाजी महाराजांचा वाघ नख ते आणण्याच्या कायदेशीर प्रक्रियेत विलंब होत असल्यामुळे मे महिन्यात महाराष्ट्रात येणार आहेत.

यापूर्वी नोव्हेंबरमध्ये आणि त्यानंतर जानेवारीमध्ये वाघ नख भारतात येतील, असे सांगण्यात आले होते.

टीप: वाघ नख याआधीच कव्हर केले आहे.

राष्ट्रीय पक्षी दिवस

- 5 जानेवारी रोजी होणारा राष्ट्रीय पक्षी दिवस पर्यावरणातील लहान पक्ष्यांचे महत्त्व अधोरेखित करतो.
- एव्हियन वेल्फेअर कोलिशनच्या नेतृत्वाखाली, हा दिवस बंदिवासात असलेल्या पक्ष्यांबद्दल जागरूकता वाढवण्यावर लक्ष केंद्रित करतो, नफा किंवा मनोरंजनासाठी शोषणापासून त्यांचे संरक्षण करण्याच्या गरजेवर भर देतो.
- भारतीय मोर, त्याच्या भव्य पिसारा आणि मनमोहक नृत्यासह, भारताचा राष्ट्रीय पक्षी आहे.

राष्ट्रीय पक्षी दिवस 2024: थीम

- यंदाच्या राष्ट्रीय पक्षी दिनाची थीम 'राईट टू फाईट' आहे.
- हे स्वातंत्र्याचे प्रतीक असलेल्या पक्ष्याच्या उड्डाणासह प्रतिध्वनित होते. या मोहिमेद्वारे, एव्हियन वेल्फेअर कोलिशनचे उद्दिष्ट आहे की पक्ष्यांच्या विध्वंसक व्यापाराविषयी जनजागृती, कूर पक्षी प्रजनन गिरण्यांचे वास्तव आणि आधीच बंदिवासात असलेल्या पक्ष्यांचे कल्याण सुधारण्याचे मार्ग याविषयी जनजागृती करून पक्ष्यांचा त्रास कमी करणे.

कोस्टल रोड प्रकल्प

- वरळी ते मरीन ड्राइव्ह हा कोस्टल रोडचा पहिला टप्पा 31 जानेवारीपर्यंत पूर्ण होईल. तो टोल फ्री होण्याची शक्यता आहे.
- रस्त्याचा उर्वरित भाग मे 2024 पर्यंत खुला केला जाईल.
- तसेच मुंबई ट्रान्स हार्बर लिंक (MTHL) प्रकल्प लवकरच खुला होणार आहे.
- MTHL चे उद्घाटन 12 जानेवारी रोजी पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या हस्ते होणार आहे.

2023 मध्ये नाशिक शहरातील रस्ते अपघातांच्या संख्येत घट

- नाशिक, महाराष्ट्रातील रस्ते अपघातांच्या संख्येत 2023 मध्ये मागील वर्षीच्या तुलनेत किंचित घट झाली आहे.
- 2023 मध्ये, नाशिक शहरामध्ये मृत्यूच्या संख्येत 6% घट झाली आहे.
- 2023 मध्ये, 194 रस्ते अपघात मृत्यू झाले, 2022 मधील 207 पेक्षा कमी झाले.
- तसेच, रस्ते अपघातात जखमी झालेल्या लोकांच्या संख्येत 13% घट झाली आहे.
- ते 2022 मध्ये 540 वरून 2023 मध्ये 468 पर्यंत घसरले.

सरकारने PM-eBus सेवा निविदेत सुधारणा केली

- केंद्र सरकारने अलीकडेच 2023 मध्ये सुरू केलेल्या PM-eBus सेवा योजनेत 100 लो-फ्लोअर बसेस समाविष्ट केल्या आहेत ज्या मानक मजल्यांच्या तुलनेत दिव्यांग व्यक्तींसाठी अधिक प्रवेशयोग्य आहेत.
- प्रारंभी प्रस्तावित मानक-मजल्यावरील बसेसच्या प्रवेशयोग्यतेबाबत अपंग हक्क कार्यकर्त्यांनी उपस्थित केलेल्या चिंतेचे निराकरण करण्यासाठी केंद्राने 3,600 इलेक्ट्रिक बसेसच्या खरेदीसाठी निविदेत सुधारणा केली.

विचार करा:

- PM-eBus Sewa बदल वाचा

अयोध्या राम मंदिरासाठी महाराष्ट्र सरकारने 11 कोटी रुपयांची देणगी दिली आहे

- उत्तर प्रदेशातील अयोध्येत निर्माणाधीन राम मंदिरासाठी महाराष्ट्र सरकारने 11 कोटी रुपयांची देणगी दिली आहे.

बद्दल:

- राम मंदिर हे भगवान रामाला समर्पित एक भव्य हिंदू मंदिर आहे.
- हे रामजन्मभूमीच्या विवादित जागेवर स्थित आहे, ज्याला रामाचे जन्मस्थान मानले जाते.

- 22 जानेवारी 2024 रोजी मंदिराचे उद्घाटन होणार आहे

विदर्भ ऍथलेटिक्ससाठी 7.95L बक्षीस रक्कम

- खासदार क्रीडा महोत्सवाच्या (KKM) सहाय्या आवृत्तीत संपूर्ण विदर्भातील 1,500 हून अधिक खेळाडू ऍथलेटिक्स स्पर्धेत भाग घेतील.
- 13 जानेवारीपासून मानकापूर येथील विभागीय क्रीडा संकुलाच्या सिंथेटिक ट्रॅकवर या स्पर्धेला सुरुवात होणार आहे.
- चार दिवस चालणाऱ्या या कार्यक्रमात 7.95 लाखांची पारितोषिके आणि पुरुष आणि महिलांच्या सहा वयोगटातील एकूण 116 स्पर्धा होणार आहेत.

प्रवासी भारतीय दिवस

- प्रवासी भारतीय दिवस (प्रवासी भारतीय दिवस) हा भारतातील राष्ट्रीय दिवस आहे जो दरवर्षी 9 जानेवारी रोजी साजरा केला जातो.
- हे भारताच्या विकासात भारतीय डायस्पोराचे योगदान ओळखते आणि साजरे करते आणि भारत आणि त्याच्या परदेशी समुदायांमधील बंध मजबूत करते.
- ही तारीख 1915 मध्ये महात्मा गांधी दक्षिण आफ्रिकेतून भारतात परतल्याच्या स्मरणार्थ आहे.
- गांधी, स्वतः भारतीय डायस्पोराचे सदस्य होते, त्यांनी भारताच्या स्वातंत्र्य चळवळीत महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावली.

मुंबई-अहमदाबाद बुलेट ट्रेन प्रकल्पासाठी 100 टक्के जमीन संपादित

- नॅशनल हाय स्पीड रेल कॉर्पोरेशन लिमिटेड (NHSRCL) ने मुंबई-अहमदाबाद बुलेट ट्रेन प्रकल्पासाठी 100 टक्के भूसंपादन केले आहे.
- NHSRCL मुंबई-अहमदाबाद हायस्पीड रेल्वे कॉरिडॉरची अंमलबजावणी करत आहे,
- एकूण 1389 हेक्टर जमीन आवश्यक होती.
- त्यात गुजरातमधील 951.14 हेक्टर, महाराष्ट्रात 430.45 हेक्टर आणि दादरा आणि नगर हवेलीमधील 7.9 हेक्टरचा समावेश आहे.

इंद्रायणी नदीतील पांढरा विषारी फेस महाराष्ट्राला व्यापतो

- पुणे आणि आजूबाजूच्या परिसरांसाठी महत्त्वाची जीवनरेखा असलेली इंद्रायणी नदी पांढऱ्या, विषारी फेसाच्या जाड थराने गुदमरली आहे, त्यामुळे संपूर्ण महाराष्ट्रात संताप आणि चिंतेचे वातावरण आहे.
- फेसाळलेल्या धोक्याचे श्रेय औद्योगिक प्रदूषक आणि प्रक्रिया न केलेले सांडपाणी आहे.

- यामुळे जलचर आणि आसपासच्या समुदायांना आरोग्यासाठी गंभीर धोका निर्माण होतो.

फोमचे स्त्रोत:

1. प्रक्रिया न केलेले औद्योगिक सांडपाणी
2. घरगुती सांडपाणी
3. डिटर्जंटचा वापर इ.

'ॲडव्हांटेज विदर्भ'साठी आमंत्रित केलेल्यांमध्ये अंबानी, जिंदाल

- महाराष्ट्रात विदर्भ प्रदेशाची क्षमता दाखविण्याच्या प्रयत्नात, "ॲडव्हांटेज विदर्भ" कार्यक्रमाच्या आयोजकांनी प्रमुख उद्योगपतींना निमंत्रण दिले आहे, ज्यात मुकेश अंबानी (रिलायन्स इंडस्ट्रीजचे अध्यक्ष) आणि सज्जन जिंदाल (JSW समूहाचे अध्यक्ष) यांचा समावेश आहे.
- 27-29 जानेवारी 2024 रोजी नियोजित या कार्यक्रमाचा उद्देश या प्रदेशात गुंतवणूक आकर्षित करणे आणि औद्योगिक विकासाला चालना देणे हे आहे.

जागतिक हिंदी दिवस

- जागतिक हिंदी दिवस, दरवर्षी 10 जानेवारी रोजी साजरा केला जातो, हा दिवस जागतिक स्तरावर हिंदी भाषेचे स्मरण आणि संवर्धन करण्याचा दिवस आहे.
- समृद्ध सांस्कृतिक वारसा, साहित्यिक खोली आणि भौगोलिक सीमांच्या पलीकडे हिंदीचा वाढता प्रभाव ओळखण्याचा हा एक प्रसंग आहे.

तुम्हाला माहित आहे का?

- जगभरात 600 दशलक्षाहून अधिक भाषिकांसह हिंदी ही जागतिक स्तरावर तिसरी सर्वाधिक बोलली जाणारी भाषा आहे.

MOIL देशातील सर्वात लांब ट्रायथलॉन शहरात आणणार आहे

- देशातील सर्वात लांब ट्रायथलॉन, टायगरमॅन ट्रायथलॉन, मॅगनीज ओर इंडिया लिमिटेड (MOIL) लिमिटेड द्वारे 10 आणि 11 फेब्रुवारी रोजी नागपुरात आयोजित केले जाईल.
- अमित समर्थ, रेस ॲक्रॉस अमेरिकेचे फिनिशर, हे दोन दिवसीय कार्यक्रमाचे रेस डायरेक्टर आहेत, जे देशातील सर्वात मोठे मॅगनीज उत्पादक कंपनी, MOIL लिमिटेड यांनी सादर केले आहे, ज्याचा उद्देश आरोग्य, क्रीडा आणि समुदाय सशक्तीकरण वाढवणे आहे.
- स्पर्धेची सुरुवात सहभागींनी अंबाझरी तलावात 5 किमी पोहण्यापासून होईल, 200 किमी सायकल राईड करण्यापूर्वी आणि 50 किमीच्या धावने समारोप होईल.

नाशिकमध्ये उन्हाळी कांदा लागवड क्षेत्रात 50 टक्के घट झाली आहे

- कमी पावसाचा नाशिक जिल्ह्यातील उन्हाळी कांदा लागवडीवर परिणाम होत आहे.
- गेल्या वर्षीच्या 2.2 लाख हेक्टरच्या तुलनेत यंदा 81 हजार हेक्टरवर उन्हाळ कांद्याची लागवड झाली आहे.
- कमी लागवडीमुळे एप्रिलपासून बाजारात कांद्याच्या उपलब्धतेवर परिणाम होईल, ज्यामुळे भाव वाढतील.

KMCने रस्त्यालगतच्या कचरा डंपिंग स्पॉटचे सार्वजनिक बागेत रूपांतर केले

- कोल्हापूर महानगरपालिकेने (केएमसी) मंगळवार पेठेतील भूमी अभिलेख कार्यालयाजवळील रस्त्याच्या कडेला कचरा टाकण्याचे आणि कचरा टाकण्याच्या जागेचे उद्यानात रूपांतर केले आहे.
- आजूबाजूच्या परिसराला नवे रूप देण्यासाठी वृक्षारोपण मोहीमही राबविण्यात येत आहे.
- भूमी अभिलेख कार्यालयाजवळून जाणारा रस्ता रेसकोर्सकडे जाणाऱ्या वाहनधारकांसाठी बायपास आहे.

भारतातील नोंदणीकृत MSMEs मध्ये 40% योगदान देणाऱ्या शीर्ष 3 राज्यांमध्ये महाराष्ट्र

- CBRE-CREDAI च्या अहवालानुसार, महाराष्ट्र, तामिळनाडू आणि उत्तर प्रदेश एकत्रितपणे भारतातील सर्व नोंदणीकृत सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योगांमध्ये (MSMEs) 40 टक्के योगदान देतात.
- सरकारी आकडेवारीनुसार, डिसेंबर 2023 पर्यंत, देशात 3 कोटी एमएसएमई नोंदणीकृत आहेत.

महाराष्ट्राच्या महानंद डेअरी मंडळाने NDDB द्वारे ताब्यात घेण्याचा ठराव मंजूर केला

- महानंद डेअरीच्या संचालक मंडळाने, महाराष्ट्र सरकारच्या अखत्यारीत एकेकाळी फायदेशीर उपक्रम असलेल्या डेअरीचे नियंत्रण राष्ट्रीय दुग्ध विकास मंडळाकडे (NDDB) हस्तांतरित करण्याचा ठराव मंजूर केला आहे.
- मात्र, राज्यातील दूध उत्पादक चिंता व्यक्त करत आहेत आणि सरकार आणि मंडळाने अमूलचा महाराष्ट्रात विस्तार करण्याचा निर्णय घेतल्याचा आरोप करत आहेत.

IAF 12 ते 14 जानेवारी दरम्यान मुंबईत एरियल डिस्प्ले आयोजित करणार आहे

- भारतीय वायुसेनेच्या आउटरीच कार्यक्रमाचा भाग म्हणून भारतीय वायुसेना 12 ते 14 जानेवारी या कालावधीत मरिन ड्राइव्हर दुपारी 12 ते 1 या वेळेत

महाराष्ट्र सरकारच्या समन्वयाने मुंबईत हवाई प्रदर्शनाचे आयोजन करेल.

- आयएएफ जवान आणि विमानांचे प्रदर्शन आणि प्रात्यक्षिके या दलाचे कौशल्य, क्षमता आणि व्यावसायिकता दर्शवतील.

VIIT ने पोस्टर सादरीकरणात अव्वल पारितोषिक पटकावले

- विग्रं स इन्स्टिट्यूट ऑफ इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलॉजी (स्वायत्त)(VIIT) कॅम्पसने शिक्षण मंत्रालयाने (MoE) आयोजित केलेल्या संस्थेच्या इनोव्हेशन कौन्सिल (IIC) प्रादेशिक संमेलनात पोस्टर सादरीकरणात प्रथम पारितोषिक पटकावले.
- MoE आणि अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषद शैक्षणिक संस्थांमध्ये नवकल्पना आणि विकासाला कशी मदत करतात हे दाखवणे हा IICs चा मुख्य उद्देश आहे.

राष्ट्रीय युवा दिन

- भारतात 12 जानेवारी रोजी साजरा केला जाणारा राष्ट्रीय युवा दिवस, देशाच्या तरुण लोकांची चैतन्यशील ऊर्जा आणि अफाट क्षमता साजरी करतो.
- हा दिवस स्वामी विवेकानंद यांच्या जयंतीशी सुसंगत आहे, एक प्रसिद्ध तत्वज्ञानी आणि अध्यात्मिक नेता ज्यांच्या शिकवणींनी चारित्र्य निर्माण, सामाजिक जबाबदारी आणि भविष्य घडवण्याची तरुणांची शक्ती यावर भर दिला.
- हा दिवस सामाजिक प्रगती, नवकल्पना आणि विकासाला चालना देण्यासाठी तरुणांच्या महत्त्वपूर्ण भूमिकेची कबुली देतो.
- हे तरुणांना त्यांच्या क्षमतेचा स्वीकार करण्यासाठी, त्यांच्या समुदायांमध्ये गुंतण्यासाठी आणि सकारात्मक बदलासाठी प्रयत्न करण्यास प्रेरित करण्यासाठी एक व्यासपीठ म्हणून काम करते.
- राष्ट्रीय युवा दिन 2024 ची थीम "उठा, जागृत व्हा आणि तुमच्या हातात असलेल्या सामर्थ्याची जाणीव करा."

पीएम मोदी नाशिकमध्ये युवा महोत्सवाचे उद्घाटन करणार आहेत

- मुंबई आंतरराष्ट्रीय विमानतळ आणि नवी मुंबई आंतरराष्ट्रीय विमानतळ यांना जोडणाऱ्या मुंबई ट्रान्स हार्बर लिंकचे पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या हस्ते उद्घाटन होणार आहे.
- त्याला आता 'अटल बिहारी वाजपेयी सेवारी-न्हावा शेवा अटल सेतू' असे नाव देण्यात आले आहे.

- मुंबईतील विविध रेल्वे प्रकल्प आणि भूमिगत रस्ता बोगद्याचेही ते लोकार्पण करणार आहेत.

नियोजित वाधवान बंदरामुळे रोजगार वाढीबाबत बंदर मंत्री आशावादी

- केंद्रीय बंदरे मंत्री सर्बानंद सोनोवाल यांनी सांगितले की, डहाणूजवळील प्रस्तावित वाधवान बंदरामुळे या भागातील औद्योगिक विकासाला चालना मिळेल.
- यातून हजारो तरुणांसाठी रोजगाराच्या संधीही निर्माण होतील.

बद्दल

- वाधवान बंदर, ज्याला वाधवन बंदर म्हणूनही ओळखले जाते, हे महाराष्ट्राच्या किनारपट्टीवर असलेले प्रस्तावित खोल समुद्रातील बंदर आहे.
- भारतातील पहिले तटबंदी बंदर म्हणून त्याची कल्पना आहे.
- हा प्रकल्प जवाहरलाल नेहरू पोर्ट ट्रस्ट (JNPT) आणि महाराष्ट्र मेरिटाइम बोर्ड यांचा संयुक्त उपक्रम आहे.

पंतप्रधान महाराष्ट्रात 30,500 कोटी रुपयांच्या प्रकल्पांचे लोकार्पण करणार आहेत

- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी महाराष्ट्रात 30,500 कोटी रुपयांचे प्रकल्प लॉन्च, कमिशन आणि समर्पित करतील.
- ते नवी मुंबईतील सार्वजनिक कार्यक्रमात 12,700 कोटी रुपयांपेक्षा जास्त किमतीच्या अनेक विकास प्रकल्पांचे उद्घाटन, राष्ट्राला समर्पित आणि पायाभरणीही करतील.
- ईस्टर्न फ्रीवेच्या ऑरेंज गेट ते मरीन ड्राइव्हला जोडणाऱ्या भूमिगत रस्त्याच्या बोगद्याची ते पायाभरणी करणार आहेत.
- यामुळे ऑरेंज गेट ते मरीन ड्राइव्ह दरम्यानचा प्रवास वेळ कमी होईल.

जिजाबाई जयंती 2024

- राजमाता जिजाबाई यांची 426 वी जयंती सिंदखेड राजा येथील राजे लखूजीराव जाधव यांच्या राजवाड्यात मोठ्या उत्साहात साजरी करण्यात आली.
- त्या मराठा योद्धा राजा छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या आई आहेत.
- किनागाव राजा, उमरड, देउगाव राजा यासह सिंदखेड राजा आणि जवळपासच्या गावातील जाधव कुळातील वंशज, जिजाबाईंचे जन्मस्थान मानल्या जाणाऱ्या पवित्र स्थळाची भव्य पूजा (प्रार्थना समारंभ) करण्यासाठी राजवाड्यात जमले.

नवी मुंबई विमानतळ वर्षअखेरीस सुरू होईल

- केंद्रीय मंत्री ज्योतिरादित्य सिंधिया यांनी घोषणा केली की, बहुप्रतिक्षित नवी मुंबई आंतरराष्ट्रीय विमानतळ या वर्षी नोव्हेंबर किंवा डिसेंबरपर्यंत सुरू होईल.
- येत्या 10 ते 15 वर्षांत किमान 10 भारतीय शहरांमध्ये प्रत्येकी दोन विमानतळ असतील.
- नवी मुंबई विमानतळाचे उद्घाटन हे मुंबईला तिच्या सॅटेलाइट सिटीशी जोडण्यासाठी 60 वर्षांच्या प्रतीक्षेचा कळस आहे.

छत्रपती शिवाजी महाराज उद्यान कला महोत्सव

- मुंबईचा छत्रपती शिवाजी महाराज पार्क आर्ट फेस्टिव्हल तिसऱ्या आवृत्तीसाठी परतला.
- हा महोत्सव कला प्रकारांचे दोलायमान शोकेस प्रदान करतो आणि कलाकारांना कला प्रेमी आणि संभाव्य खरेदीदारांशी जोडण्यासाठी एक व्यासपीठ प्रदान करतो.

बद्दल:

- छत्रपती शिवाजी महाराज उद्यान कला महोत्सव हा चार दिवसांचा आहे.
- हा महोत्सव महाराष्ट्राच्या समृद्ध वारशाचा आणि परंपरांचा सन्मान करतो, अभिमान आणि आपलेपणाची भावना वाढवतो.

अटल सेतू पूल

- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी आज अटल सेतू म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या मुंबई ट्रान्स हार्बर लिंकचे (MTHL) उद्घाटन केले, जो भारताच्या पायाभूत सुविधांच्या विकासातील एक ऐतिहासिक क्षण आहे.
- हा भाजपचे दिवंगत नेते आणि माजी पंतप्रधान अटलबिहारी वाजपेयी यांच्या स्मृतीला समर्पित आहे.

महत्वाची वैशिष्ट्ये:

- लांबी आणि लेन: अटल सेतू हा 21.8 किमीचा 6 लेनचा पूल आहे, ज्यामुळे तो भारतातील सर्वात लांब सागरी पूल आहे.
- भौगोलिक विस्तार: मुंबईतील शिवडीला उरण तालुक्यातील न्हावा शेवा ते रायगड जिल्ह्यातील जोडणाऱ्या या पुलाचा या प्रदेशाच्या आर्थिक विकासावर आणि कनेक्टिव्हिटीवर परिवर्तनीय परिणाम होण्याची अपेक्षा आहे.

मुंबई-पुणे द्रुतगती मार्ग

- 2023 मध्ये महाराष्ट्रातील रस्ते अपघातात मृत्युमुखी पडण्याचे प्रमाण थोडे कमी झाले.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- रस्त्यावरील मृत्यूंमध्ये जवळपास 32% घट दिसून येते
- एकूण मृतांची संख्या 2022 मधील 15,224 वरून गेल्या वर्षी 15,009 पर्यंत कमी झाली.

कोस्टल रोड प्रकल्प

- वरळी ते मरीन ड्राइव्ह हा कोस्टल रोडचा पहिला टप्पा 31 जानेवारीपर्यंत पूर्ण होईल. तो टोल फ्री होण्याची शक्यता आहे.
- रस्त्याचा उर्वरित भाग मे 2024 पर्यंत खुला केला जाईल.
- तसेच मुंबई ट्रान्स हार्बर लिंक (MTHL) प्रकल्प लवकरच खुला होणार आहे.
- MTHL चे उद्घाटन 12 जानेवारी रोजी पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या हस्ते होणार आहे.

2023 मध्ये नाशिक शहरातील रस्ते अपघातांच्या संख्येत घट

- नाशिक, महाराष्ट्रातील रस्ते अपघातांच्या संख्येत 2023 मध्ये मागील वर्षीच्या तुलनेत किंचित घट झाली आहे.
- 2023 मध्ये, नाशिक शहरामध्ये मृत्यूच्या संख्येत 6% घट झाली आहे.
- 2023 मध्ये, 194 रस्ते अपघात मृत्यू झाले, 2022 मधील 207 पेक्षा कमी झाले.
- तसेच, रस्ते अपघातात जखमी झालेल्या लोकांच्या संख्येत 13% घट झाली आहे.
- ते 2022 मध्ये 540 वरून 2023 मध्ये 468 पर्यंत घसरले.

सरकारने PM-eBus सेवा निविदेत सुधारणा केली

- केंद्र सरकारने अलीकडेच 2023 मध्ये सुरू केलेल्या PM-eBus सेवा योजनेत 100 लो-फ्लोअर बसेस समाविष्ट केल्या आहेत ज्या मानक मजल्यांच्या तुलनेत दिव्यांग व्यक्तींसाठी अधिक प्रवेशयोग्य आहेत. प्रारंभी प्रस्तावित मानक-मजल्यावरील बसेसच्या प्रवेशयोग्यतेबाबत अपंग हक्क कार्यकर्त्यांनी उपस्थित केलेल्या चिंतेचे निराकरण करण्यासाठी केंद्राने 3,600 इलेक्ट्रिक बसेसच्या खरेदीसाठी निविदेत सुधारणा केली.

विचार करा:

- PM-eBus Sewa बद्दल वाचा

अयोध्या राम मंदिरासाठी महाराष्ट्र सरकारने 11 कोटी रुपयांची देणगी दिली आहे

- उत्तर प्रदेशातील अयोध्येत निर्माणाधीन राम मंदिरासाठी महाराष्ट्र सरकारने 11 कोटी रुपयांची देणगी दिली आहे.

बद्दल:

- राम मंदिर हे भगवान रामाला समर्पित एक भव्य हिंदू मंदिर आहे.
- हे रामजन्मभूमीच्या विवादित जागेवर स्थित आहे, ज्याला रामाचे जन्मस्थान मानले जाते.

- 22 जानेवारी 2024 रोजी मंदिराचे उद्घाटन होणार आहे

विदर्भ ऍथलेटिक्ससाठी 7.95L बक्षीस रक्कम

- खासदार क्रीडा महोत्सवाच्या (KKM) सहाय्या आवृत्तीत संपूर्ण विदर्भातील 1,500 हून अधिक खेळाडू ऍथलेटिक्स स्पर्धेत भाग घेतील.
- 13 जानेवारीपासून मानकापूर येथील विभागीय क्रीडा संकुलाच्या सिंथेटिक ट्रॅकवर या स्पर्धेला सुरुवात होणार आहे.
- चार दिवस चालणाऱ्या या कार्यक्रमात 7.95 लाखांची पारितोषिके आणि पुरुष आणि महिलांच्या सहा वयोगटातील एकूण 116 स्पर्धा होणार आहेत.

प्रवासी भारतीय दिवस

- प्रवासी भारतीय दिवस (प्रवासी भारतीय दिवस) हा भारतातील राष्ट्रीय दिवस आहे जो दरवर्षी 9 जानेवारी रोजी साजरा केला जातो.
- हे भारताच्या विकासात भारतीय डायस्पोराचे योगदान ओळखते आणि साजरे करते आणि भारत आणि त्याच्या परदेशी समुदायांमधील बंध मजबूत करते.
- ही तारीख 1915 मध्ये महात्मा गांधी दक्षिण आफ्रिकेतून भारतात परतल्याच्या स्मरणार्थ आहे.
- गांधी, स्वतः भारतीय डायस्पोराचे सदस्य होते, त्यांनी भारताच्या स्वातंत्र्य चळवळीत महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावली.

मुंबई-अहमदाबाद बुलेट ट्रेन प्रकल्पासाठी 100 टक्के जमीन संपादित

- नॅशनल हाय स्पीड रेल कॉर्पोरेशन लिमिटेड (NHSRCL) ने मुंबई-अहमदाबाद बुलेट ट्रेन प्रकल्पासाठी 100 टक्के भूसंपादन केले आहे.
- NHSRCL मुंबई-अहमदाबाद हायस्पीड रेल्वे कॉरिडॉरची अंमलबजावणी करत आहे,
- एकूण 1389 हेक्टर जमीन आवश्यक होती.
- त्यात गुजरातमधील 951.14 हेक्टर, महाराष्ट्रात 430.45 हेक्टर आणि दादरा आणि नगर हवेलीमधील 7.9 हेक्टरचा समावेश आहे.

इंद्रायणी नदीतील पांढरा विषारी फेस महाराष्ट्राला व्यापतो

- पुणे आणि आजूबाजूच्या परिसरांसाठी महत्त्वाची जीवनरेखा असलेली इंद्रायणी नदी पांढऱ्या, विषारी फेसाच्या जाड थराने गुदमरली आहे, त्यामुळे संपूर्ण महाराष्ट्रात संताप आणि चिंतेचे वातावरण आहे.
- फेसाल्लेल्या धोक्याचे श्रेय औद्योगिक प्रदूषक आणि प्रक्रिया न केलेले सांडपाणी आहे.

- यामुळे जलचर आणि आसपासच्या समुदायांना आरोग्यासाठी गंभीर धोका निर्माण होतो.

फोमचे स्रोत:

4. प्रक्रिया न केलेले औद्योगिक सांडपाणी
5. घरगुती सांडपाणी
6. डिटर्जंटचा वापर इ.

'ॲडव्हान्टेज विदर्भ'साठी आमंत्रित केलेल्यांमध्ये अंबानी, जिंदाल

- महाराष्ट्रात विदर्भ प्रदेशाची क्षमता दाखविण्याच्या प्रयत्नात, "ॲडव्हान्टेज विदर्भ" कार्यक्रमाच्या आयोजकांनी प्रमुख उद्योगपतींना निमंत्रण दिले आहे, ज्यात मुकेश अंबानी (रिलायन्स इंडस्ट्रीजचे अध्यक्ष) आणि सज्जन जिंदाल (JSW समूहाचे अध्यक्ष) यांचा समावेश आहे.
- 27-29 जानेवारी 2024 रोजी नियोजित या कार्यक्रमाचा उद्देश या प्रदेशात गुंतवणूक आकर्षित करणे आणि औद्योगिक विकासाला चालना देणे हे आहे.

जागतिक हिंदी दिवस

- जागतिक हिंदी दिवस, दरवर्षी 10 जानेवारी रोजी साजरा केला जातो, हा दिवस जागतिक स्तरावर हिंदी भाषेचे स्मरण आणि संवर्धन करण्याचा दिवस आहे.
- समृद्ध सांस्कृतिक वारसा, साहित्यिक खोली आणि भौगोलिक सीमांच्या पलीकडे हिंदीचा वाढता प्रभाव ओळखण्याचा हा एक प्रसंग आहे.

तुम्हाला माहित आहे का?

- जगभरात 600 दशलक्षाहून अधिक भाषिकांसह हिंदी ही जागतिक स्तरावर तिसरी सर्वाधिक बोलली जाणारी भाषा आहे.

MOIL देशातील सर्वात लांब ट्रायथलॉन शहरात आणणार आहे

- देशातील सर्वात लांब ट्रायथलॉन, टायगरमॅन ट्रायथलॉन, मॅगनीज ओर इंडिया लिमिटेड (MOIL) लिमिटेड द्वारे 10 आणि 11 फेब्रुवारी रोजी नागपुरात आयोजित केले जाईल.
- अमित समर्थ, रेस अॅक्रॉस अमेरिकेचे फिनिशर, हे दोन दिवसीय कार्यक्रमाचे रेस डायरेक्टर आहेत, जे देशातील सर्वात मोठे मॅगनीज उत्पादक कंपनी, MOIL लिमिटेड यांनी सादर केले आहे, ज्याचा उद्देश आरोग्य, क्रीडा आणि समुदाय सशक्तीकरण वाढवणे आहे.
- स्पर्धेची सुरुवात सहभागींनी अंबाझरी तलावात 5 किमी पोहण्यापासून होईल, 200 किमी सायकल राईड करण्यापूर्वी आणि 50 किमीच्या धावने समारोप होईल.

नाशिकमध्ये उन्हाळी कांदा लागवड क्षेत्रात 50 टक्के घट झाली आहे

- कमी पावसाचा नाशिक जिल्ह्यातील उन्हाळी कांदा लागवडीवर परिणाम होत आहे.
- गेल्या वर्षीच्या 2.2 लाख हेक्टरच्या तुलनेत यंदा 81 हजार हेक्टरवर उन्हाळ कांद्याची लागवड झाली आहे.
- कमी लागवडीमुळे एप्रिलपासून बाजारात कांद्याच्या उपलब्धतेवर परिणाम होईल, ज्यामुळे भाव वाढतील.

KMCने रस्त्यालगतच्या कचरा डंपिंग स्पॉटचे सार्वजनिक बागेत रूपांतर केले

- कोल्हापूर महानगरपालिकेने (केएमसी) मंगळवार पेठेतील भूमी अभिलेख कार्यालयाजवळील रस्त्याच्या कडेला कचरा टाकण्याचे आणि कचरा टाकण्याच्या जागेचे उद्यानात रूपांतर केले आहे.
- आजूबाजूच्या परिसराला नवे रूप देण्यासाठी वृक्षारोपण मोहीमही राबविण्यात येत आहे.
- भूमी अभिलेख कार्यालयाजवळून जाणारा रस्ता रेसकोर्सकडे जाणाऱ्या वाहनधारकांसाठी बायपास आहे.

भारतातील नोंदणीकृत MSMEs मध्ये 40% योगदान देणाऱ्या शीर्ष 3 राज्यांमध्ये महाराष्ट्र

- CBRE-CREDAI च्या अहवालानुसार, महाराष्ट्र, तामिळनाडू आणि उत्तर प्रदेश एकत्रितपणे भारतातील सर्व नोंदणीकृत सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योगांमध्ये (MSMEs) 40 टक्के योगदान देतात.
- सरकारी आकडेवारीनुसार, डिसेंबर 2023 पर्यंत, देशात 3 कोटी एमएसएमई नोंदणीकृत आहेत.

महाराष्ट्राच्या महानंद डेअरी मंडळाने NDDDB द्वारे ताब्यात घेण्याचा ठराव मंजूर केला

- महानंद डेअरीच्या संचालक मंडळाने, महाराष्ट्र सरकारच्या अखत्यारीत एकेकाळी फायदेशीर उपक्रम असलेल्या डेअरीचे नियंत्रण राष्ट्रीय दुग्ध विकास मंडळाकडे (NDDDB) हस्तांतरित करण्याचा ठराव मंजूर केला आहे.
- मात्र, राज्यातील दूध उत्पादक चिंता व्यक्त करत आहेत आणि सरकार आणि मंडळाने अमूलचा महाराष्ट्रात विस्तार करण्याचा निर्णय घेतल्याचा आरोप करत आहेत.

IAF 12 ते 14 जानेवारी दरम्यान मुंबईत एरियल डिस्प्ले आयोजित करणार आहे

- भारतीय वायुसेनेच्या आउटरीच कार्यक्रमाचा भाग म्हणून भारतीय वायुसेना 12 ते 14 जानेवारी या कालावधीत मरिन ड्राइव्हर दुपारी 12 ते 1 या वेळेत

महाराष्ट्र सरकारच्या समन्वयाने मुंबईत हवाई प्रदर्शनाचे आयोजन करेल.

- आयएएफ जवान आणि विमानांचे प्रदर्शन आणि प्रात्यक्षिके या दलाचे कौशल्य, क्षमता आणि व्यावसायिकता दर्शवतील.

VIIT ने पोस्टर सादरीकरणात अव्वल पारितोषिक पटकावले

- विग्रस इन्स्टिट्यूट ऑफ इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलॉजी (स्वायत्त)(VIIT) कॅम्पसने शिक्षण मंत्रालयाने (MoE) आयोजित केलेल्या संस्थेच्या इनोव्हेशन कौन्सिल (IIC) प्रादेशिक संमेलनात पोस्टर सादरीकरणात प्रथम पारितोषिक पटकावले.
- MoE आणि अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषद शैक्षणिक संस्थांमध्ये नवकल्पना आणि विकासाला कशी मदत करतात हे दाखवणे हा IICs चा मुख्य उद्देश आहे.

राष्ट्रीय युवा दिन

- भारतात 12 जानेवारी रोजी साजरा केला जाणारा राष्ट्रीय युवा दिवस, देशाच्या तरुण लोकांची चैतन्यशील ऊर्जा आणि अफाट क्षमता साजरी करतो.
- हा दिवस स्वामी विवेकानंद यांच्या जयंतीशी सुसंगत आहे, एक प्रसिद्ध तत्वज्ञानी आणि अध्यात्मिक नेता ज्यांच्या शिकवणींनी चारित्र्य निर्माण, सामाजिक जबाबदारी आणि भविष्य घडवण्याची तरुणांची शक्ती यावर भर दिला.
- हा दिवस सामाजिक प्रगती, नवकल्पना आणि विकासाला चालना देण्यासाठी तरुणांच्या महत्त्वपूर्ण भूमिकेची कबुली देतो.
- हे तरुणांना त्यांच्या क्षमतेचा स्वीकार करण्यासाठी, त्यांच्या समुदायांमध्ये गुंतण्यासाठी आणि सकारात्मक बदलासाठी प्रयत्न करण्यास प्रेरित करण्यासाठी एक व्यासपीठ म्हणून काम करते.
- राष्ट्रीय युवा दिन 2024 ची थीम "उठा, जागृत व्हा आणि तुमच्या हातात असलेल्या सामर्थ्याची जाणीव करा."

पीएम मोदी नाशिकमध्ये युवा महोत्सवाचे उद्घाटन करणार आहेत

- मुंबई आंतरराष्ट्रीय विमानतळ आणि नवी मुंबई आंतरराष्ट्रीय विमानतळ यांना जोडणाऱ्या मुंबई ट्रान्स हार्बर लिंकचे पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या हस्ते उद्घाटन होणार आहे.
- त्याला आता 'अटल बिहारी वाजपेयी सेवारी-न्हावा शेवा अटल सेतू' असे नाव देण्यात आले आहे.

- मुंबईतील विविध रेल्वे प्रकल्प आणि भूमिगत रस्ता बोगद्याचेही ते लोकार्पण करणार आहेत.

नियोजित वाधवान बंदरामुळे रोजगार वाढीबाबत बंदर मंत्री आशावादी

- केंद्रीय बंदरे मंत्री सर्बानंद सोनोवाल यांनी सांगितले की, डहाणूजवळील प्रस्तावित वाधवान बंदरामुळे या भागातील औद्योगिक विकासाला चालना मिळेल.
- यातून हजारो तरुणांसाठी रोजगाराच्या संधीही निर्माण होतील.

बद्दल

- वाधवान बंदर, ज्याला वाधवन बंदर म्हणूनही ओळखले जाते, हे महाराष्ट्राच्या किनारपट्टीवर असलेले प्रस्तावित खोल समुद्रातील बंदर आहे.
- भारतातील पहिले तटबंदी बंदर म्हणून त्याची कल्पना आहे.
- हा प्रकल्प जवाहरलाल नेहरू पोर्ट ट्रस्ट (JNPT) आणि महाराष्ट्र मेरिटाइम बोर्ड यांचा संयुक्त उपक्रम आहे.

पंतप्रधान महाराष्ट्रात 30,500 कोटी रुपयांच्या प्रकल्पांचे लोकार्पण करणार आहेत

- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी महाराष्ट्रात 30,500 कोटी रुपयांचे प्रकल्प लॉन्च, कमिशन आणि समर्पित करतील.
- ते नवी मुंबईतील सार्वजनिक कार्यक्रमात 12,700 कोटी रुपयांपेक्षा जास्त किमतीच्या अनेक विकास प्रकल्पांचे उद्घाटन, राष्ट्राला समर्पित आणि पायाभरणीही करतील.
- ईस्टर्न फ्रीवेच्या ऑरेंज गेट ते मरीन ड्राइव्हला जोडणाऱ्या भूमिगत रस्त्याच्या बोगद्याची ते पायाभरणी करणार आहेत.
- यामुळे ऑरेंज गेट ते मरीन ड्राइव्ह दरम्यानचा प्रवास वेळ कमी होईल.

जिजाबाई जयंती 2024

- राजमाता जिजाबाई यांची 426 वी जयंती सिंदखेड राजा येथील राजे लखूजीराव जाधव यांच्या राजवाड्यात मोठ्या उत्साहात साजरी करण्यात आली.
- त्या मराठा योद्धा राजा छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या आई आहेत.
- किनागाव राजा, उमरड, देउगाव राजा यासह सिंदखेड राजा आणि जवळपासच्या गावातील जाधव कुळातील वंशज, जिजाबाईंचे जन्मस्थान मानल्या जाणाऱ्या पवित्र स्थळाची भव्य पूजा (प्रार्थना समारंभ) करण्यासाठी राजवाड्यात जमले.

नवी मुंबई विमानतळ वर्षअखेरीस सुरू होईल

- केंद्रीय मंत्री ज्योतिरादित्य सिंधिया यांनी घोषणा केली की, बहुप्रतिक्षित नवी मुंबई आंतरराष्ट्रीय विमानतळ या वर्षी नोव्हेंबर किंवा डिसेंबरपर्यंत सुरू होईल.
- येत्या 10 ते 15 वर्षांत किमान 10 भारतीय शहरांमध्ये प्रत्येकी दोन विमानतळ असतील.
- नवी मुंबई विमानतळाचे उद्घाटन हे मुंबईला तिच्या सॅटेलाइट सिटीशी जोडण्यासाठी 60 वर्षांच्या प्रतीक्षेचा कळस आहे.

छत्रपती शिवाजी महाराज उद्यान कला महोत्सव

- मुंबईचा छत्रपती शिवाजी महाराज पार्क आर्ट फेस्टिव्हल तिसऱ्या आवृत्तीसाठी परतला.
- हा महोत्सव कला प्रकारांचे दोलायमान शोकेस प्रदान करतो आणि कलाकारांना कला प्रेमी आणि संभाव्य खरेदीदारांशी जोडण्यासाठी एक व्यासपीठ प्रदान करतो.

बद्दल:

- छत्रपती शिवाजी महाराज उद्यान कला महोत्सव हा चार दिवसांचा आहे.
- हा महोत्सव महाराष्ट्राच्या समृद्ध वारशाचा आणि परंपरांचा सन्मान करतो, अभिमान आणि आपलेपणाची भावना वाढवतो.

अटल सेतू पूल

- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी आज अटल सेतू म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या मुंबई ट्रान्स हार्बर लिंकचे (MTHL) उद्घाटन केले, जो भारताच्या पायाभूत सुविधांच्या विकासातील एक ऐतिहासिक क्षण आहे.
- हा भाजपचे दिवंगत नेते आणि माजी पंतप्रधान अटलबिहारी वाजपेयी यांच्या स्मृतीला समर्पित आहे.

महत्वाची वैशिष्ट्ये:

- लांबी आणि लेन: अटल सेतू हा 21.8 किमीचा 6 लेनचा पूल आहे, ज्यामुळे तो भारतातील सर्वात लांब सागरी पूल आहे.
- भौगोलिक विस्तार: मुंबईतील शिवडीला उरण तालुक्यातील न्हावा शेवा ते रायगड जिल्ह्यातील जोडणाऱ्या या पुलाचा या प्रदेशाच्या आर्थिक विकासावर आणि कनेक्टिव्हिटीवर परिवर्तनीय परिणाम होण्याची अपेक्षा आहे.

मुंबई-पुणे द्रुतगती मार्ग

- 2023 मध्ये महाराष्ट्रातील रस्ते अपघातात मृत्युमुखी पडण्याचे प्रमाण थोडे कमी झाले.

महत्वाचे मुद्दे:

- रस्त्यावरील मृत्यूंमध्ये जवळपास 32% घट दिसून येते
- एकूण मृतांची संख्या 2022 मधील 15,224 वरून गेल्या वर्षी 15,009 पर्यंत कमी झाली.

अयोध्येतील राम मंदिर नागर शैलीत बांधले जात आहे

- अयोध्येतील राम मंदिराची रचना चंद्रकांत सोमपुरा आणि त्यांचा मुलगा आशिष यांनी केली आहे
- मंदिराचे डिझाईन कॉम्प्लेक्स हे मंदिर वास्तुकलेच्या नागर शैलीतील आहे.

बद्दल:

- उत्तर भारतात गुप्त कालखंडाच्या उत्तरार्धात इसवी सनाच्या पाचव्या शतकात मंदिर वास्तुकलेची नागर शैली उदयास आली.
- नागर स्टाईल आर्किटेक्चरची काही महत्वाची वैशिष्ट्ये आहेत:

शिखर:

- नागर मंदिरांचे मुकुटमणी वैभव म्हणजे शिखर, एक वक्र बुरुज जो वरच्या बाजूस वळतो, जो परमात्माकडे जाण्याचे प्रतीक आहे.
- त्याचा आकार उप-शैलीनुसार बदलू शकतो, मधमाश्या सारखी रेखा पासून खंडित भूमिजा पर्यंत.

अमलक आणि कलश:

- शिखराच्या वर अमलक बसते, सूर्याचे प्रतिनिधित्व करणारी बासरीयुक्त चकती. हे कलशाने मुकुट घातलेले आहे, एक भांडे जे समृद्धीचे प्रतीक आहे आणि मंदिरातील पवित्र सार आहे.

मंडप:

- मंडप भक्तांसाठी एकत्र येण्याची जागा म्हणून काम करतो, ज्यात अनेकदा गुंतागुंतीचे खांब आणि छत असतात. मंदिराच्या मांडणीनुसार ते बंदिस्त किंवा ओपन-एअर असू शकते.

गर्भगृह:

- मंदिराच्या सर्वात आतल्या गर्भगृहात, गर्भगृहात मुख्य देवता आहे. हे सामान्यतः सर्वात पवित्र स्थान आहे, बहुतेक वेळा अंधुकपणे प्रकाशलेले आणि धार्मिक प्रतिमांनी सुशोभित केलेले आहे.

लष्कराच्या एकमेव अंध अधिकाऱ्याला प्रजासत्ताक दिनाच्या कार्यक्रमासाठी पीएमओचे निमंत्रण मिळाले

- लेफ्टनंट कर्नल द्वारकेश, भारतीय लष्करातील एकमेव अंध सक्रिय-कर्तव्य अधिकारी यांना प्रजासत्ताक दिनाच्या कार्यक्रमासाठी PMOचे आमंत्रण मिळाले
- ते सध्या पुण्यातील खडकी येथील स्टेशन मुख्यालयात तैनात आहेत.
- त्यांनी नेमबाजीचे राष्ट्रीय पदकही जिंकले आणि सियाचीन ग्लेशियरवर चढाई केली.
- ते आणखी एका महिलेसह देशातील केवळ दोन अंध पॅरा नेमबाज आहेत.

- त्यांच्या शूटिंगच्या प्रयत्नांना पाठिंबा देण्यासाठी त्यांनी स्विट्झर्लंडमधून विशेष उपकरणे आयात केली आहेत.

संवर्धन प्रकल्पासाठी महाराष्ट्र सरकार शिवाजी महाराजांच्या काळातील प्रतिकांच्या वारसामध्ये सामील झाले आहे

- महाराष्ट्र सरकारने छत्रपती शिवाजी महाराज कालीन मराठा सरदारांचे नऊ वंशज आणि योद्धा राजाशी जवळचे संबंध असलेल्या इतर मराठा सरदारांसह तज्ञांची नोंद केली आहे.
- ऐतिहासिक संवर्धन प्रकल्पासाठी शिवाजी महाराजांच्या काळातील प्रतिकांच्या वंशजांसह हे सहकार्य दूरगामी परिणामांसह एक आशादायक उपक्रम आहे.
- ही अनोखी भागीदारी उपाय आणि पर्याय ऑफर करते जे केवळ भौतिक संरचना पुनर्संचयित करण्यापलीकडे जातात.

98 वर्षीय प्रमुख शिल्पकार प्रतिष्ठित पुतळ्यांना आकार देतात

- 98 वर्षीय शिल्पकार राम वानजी सुतार यांनी जटायूची 30 फूट उंच ब्राँझची मूर्ती साकारली आहे.
- या पुतळ्याला अयोध्येतील रामजन्मभूमी संकुलातील कुबेर टिळा या उंचीवर अभिमानास्पद स्थान आहे.
- ते रामाच्या 251 मीटर उंच पुतळ्यावरही काम करत आहेत, जो जगातील सर्वात उंच असेल.

महाराष्ट्राचे उपमुख्यमंत्री फडणवीस गरीब रुग्णांसाठी विशेष मदत कक्षाचे निरीक्षण करणार आहेत

- ट्रस्टद्वारे चालवल्या जाणाऱ्या धर्मादाय रुग्णालयांमध्ये गरीब रुग्णांसाठी खाटा उपलब्ध करून देण्यासाठी राज्याचे उपमुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांच्या नेतृत्वाखाली एक नवीन वैद्यकीय कक्ष काम करेल.
- महाराष्ट्रात 468 धर्मादाय रुग्णालये आहेत.
- बॉम्बे पब्लिक ट्रस्ट अॅक्ट, 1950 आणि मुंबई उच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार, या रुग्णालयांमधील एकूण खाटांपैकी सुमारे 10 टक्के खाटा गरीब रुग्णांसाठी मोफत उपचारासाठी राखीव ठेवाव्यात.
- तसेच, सवलतीच्या दरात उपचारासाठी 10 टक्के खाटा ठेवाव्यात.
- या अंतर्गत उपलब्ध होऊ शकणाऱ्या बेडची एकूण संख्या सुमारे 11,000 आहे.

पराक्रम दिवस 2024

- दर 23 जानेवारीला भारत नेताजी सुभाषचंद्र बोस यांची जयंती साजरी करतो.
- या वर्षी राष्ट्र पराक्रम दिवस 2024 ची 127 वी आवृत्ती साजरी करत आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- भारत सरकारने नेताजींच्या वीर वारशाचा सन्मान करण्याची गरज ओळखून, अधिकृतपणे **23 जानेवारी 2021 मध्ये पराक्रम दिवस म्हणून घोषित केले.**
- पराक्रम दिवस 2024 चे ठळक वैशिष्ट्य म्हणजे **पंतप्रधानांच्या हस्ते 'भारत पर्व'** चे डिजिटल लॉन्च. हा कार्यक्रम, प्रजासत्ताक दिनाच्या टॅबॉक्स आणि सांस्कृतिक प्रदर्शनांद्वारे देशाच्या विविधतेचे प्रदर्शन करणारा, भारताच्या समृद्ध वारशाचे जिवंत प्रदर्शन होता.

सरकारने 2 औष्णिक ऊर्जा प्रकल्पांमध्ये 5,607 कोटी रुपये टाकण्याची CIL योजना मंजूर केली

- मंत्रिमंडळाच्या पॅनेलने 2,260 मेगावॉटच्या एकत्रित क्षमतेसह मध्य प्रदेश आणि ओडिशा मधील दोन औष्णिक ऊर्जा प्रकल्पांमध्ये कोल इंडिया लिमिटेडच्या उपकंपन्यांच्या 5,607 कोटी रुपयांच्या समभाग गुंतवणुकीला मान्यता दिली.
- गुंतवणुकीची मंजूरी सरकारच्या कोळशावर आधारित उत्पादन क्षमता वाढवण्याच्या संकल्पना आणि देशांतर्गत कोळसा खाणींमधून अतिरिक्त इंधनाची आवश्यकता पूर्ण करण्याचा आत्मविश्वास अधोरेखित करते.

महाराष्ट्राची अंतिम मतदार यादी जाहीर

- महाराष्ट्र राज्याची अंतिम मतदार यादी अखेर प्रसिद्ध झाली आहे.
- आगामी लोकसभा निवडणुकीत एकूण 90,124,310 मतदार मतदानासाठी पात्र आहेत.
- अंतिम मतदार यादीत 18 ते 29 वयोगटातील मतदारांची संख्या 14,00,3798 ने वाढली आहे.
- या वयोगटातील मतदारांची संख्या आता 1,73,63,865 इतकी आहे.

200 आदिवासी युवक देवाणघेवाण कार्यक्रमात सहभागी होतात

- नाशिक येथील यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र राज्य मुक्त विद्यापीठात 15 व्या आदिवासी युवा विनिमय कार्यक्रमात सुमारे 200 आदिवासी तरुणांनी सहभाग घेतला.
- केंद्रीय युवा कार्यक्रम आणि क्रीडा मंत्रालयाच्या अंतर्गत नेहरू युवा केंद्र नाशिकच्या वतीने या कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले होते.
- आदिवासी प्रकरणांसाठी केंद्रीय राज्यमंत्री, डॉ. भारती पवार यांनी कार्यक्रमाचे उद्घाटन केले आणि 18-22 वयोगटातील नक्षलग्रस्त भागातील सहभागींशी वैयक्तिकरित्या संवाद साधला.

काला घोडा येथे अनोखे नृत्य फ्यूजन पृथ्वीवर प्रेम निर्माण करण्यासाठी

- 20 जानेवारी 2024 रोजी मुंबईत काला घोडा कला महोत्सव (KGAF) या बहुविद्याशाखीय पथ कला महोत्सवाची 24 वी आवृत्ती सुरू झाली.
- KGAF अंतर्गत शहरातील 25 प्रतिष्ठित ठिकाणी नऊ दिवस चाललेल्या मेगा इव्हेंटमध्ये नामवंत कलाकार सामील झाले होते.
- यात व्हिज्युअल आर्ट्स, नृत्य, संगीत, नाट्य आणि साहित्य यासह 14 वेगवेगळ्या वर्तिकलमधील परफॉर्मन्सही दाखवण्यात आले.
- इजिप्शियन बेलीडान्स आणि भारतीय कथक नृत्य यांचे अभिनव संमिश्रण हे अपेक्षित सादरीकरणांपैकी एक होते.
- लीना व्हिए, पुरस्कार विजेती आंतरराष्ट्रीय बेलीडान्स कलाकार आणि अदिती यादव, प्रसिद्ध कथक वादक यांच्या सहकार्यात हा महोत्सव होता.

राष्ट्रीय बालिका दिन

- भारतीय समाजात मुलींना भेडसावणाऱ्या असमानतेबद्दल जागरूकता पसरवण्यासाठी दरवर्षी 24 जानेवारीला राष्ट्रीय बालिका दिन पाळला जातो.
- हा दिवस शिक्षण, आरोग्यसेवा आणि पोषण क्षेत्रात समान संधींचा पुरस्कार करतो
- हा मुलींच्या हक्कांबद्दल जागरूकता वाढवतो आणि बालविवाह, भेदभाव आणि मुलींवरील हिंसाचार यासारख्या समस्यांचे निराकरण करतो.
- पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी 2015 मध्ये सुरू केलेल्या बेटी बचाओ, बेटी पढाओ (मुलगी वाचवा, मुलीला शिक्षित करा) या योजनेसह भारत सरकारच्या विविध मोहिमा आणि कार्यक्रमांच्या अनुषंगाने हा दिवस आहे.

आंतरराष्ट्रीय शिक्षण दिन

- संयुक्त राष्ट्रांच्या आमसभेने 24 जानेवारी हा आंतरराष्ट्रीय शिक्षण दिन म्हणून घोषित केला.
- हा दिवस सर्वांसाठी अधिक शांततापूर्ण, शाश्वत आणि समृद्ध भविष्य घडवण्यात शिक्षणाची महत्त्वाची भूमिका अधोरेखित करतो.
- प्रत्येक बालक, तरुण आणि प्रौढांसाठी सर्वसमावेशक, न्याय्य आणि दर्जेदार शिक्षणाची वकिली करण्यासाठी हे कृतीचे आवाहन आहे.
- 2024 च्या उत्सवाची थीम 'शाश्वत शांततेसाठी शिकणे' आहे.
- ही थीम शांतता आणि समजूतदारपणा वाढवण्यामध्ये शिक्षणाचे महत्त्व अधोरेखित करते आणि समकालीन जागतिक समस्यांशी खोलवर परिणाम करते.

राज्यात तरुण मतदारांची टक्केवारी वाढली; 40 ते 80+ वयोगटातील टक्केवारीत घट

- महाराष्ट्राने अंतिम मतदार यादीत 4,12,416 ची निव्वळ भर घातली असून राज्यातील एकूण मतदारांची संख्या सुमारे 9.12 कोटी झाली आहे.
- 18 ते 29 वयोगटातील तरुण मतदारांमध्ये सुमारे 1% वाढ झाली आहे, तर प्रारूप मतदार यादीच्या तुलनेत 40 ते 80+ वयोगटातील मतदारांची टक्केवारी 3 टक्क्यांनी कमी झाली आहे.

'भारत CAR-T सेल थेरपीचा खर्च मोठ्या प्रमाणात कमी करू शकतो'

- कर्करोगाविरुद्धच्या लढाईत भारताकडे आता एक क्रांतिकारी शस्त्र आहे.
- ड्रग कंट्रोलर जनरल ऑफ इंडिया (DCGI) ने CAR-T सेल थेरपीला मान्यता दिली आहे, ज्याने प्राणघातक रोगाशी लढा देणाऱ्या असंख्य रुग्णांना नवीन आशा दिली आहे.
- हे अत्याधुनिक उपचार, जे आधीच जागतिक स्तरावर जीव वाचवत आहे, भारतीय लोकसंख्येसाठी परवडणारे ठरू शकते.
- या अत्यंत वैयक्तिक उपचारामध्ये रुग्णांच्या रोगप्रतिकारक शक्तीचा उपयोग करणे, प्राणघातक अचूकतेसह कर्करोगाच्या पेशी शोधण्यासाठी आणि नष्ट करण्यासाठी टी पेशींमध्ये अनुवांशिक बदल करणे समाविष्ट आहे.

SII परवडणाऱ्या लसी तयार करण्यासाठी सहकार्य करत आहे

- शहर-आधारित सीरम इन्स्टिट्यूट ऑफ इंडिया प्रायव्हेट लिमिटेड (SII) आणि कोलिशन फॉर एपिडेमिक प्रिपेडनेस इनोव्हेशन्स (CEPI) यांनी जागतिक दक्षिण क्षेत्रांमध्ये लस निर्मितीच्या प्रयत्नांना चालना देण्यासाठी सहकार्य केले आहे.
- CEPI ज्ञात किंवा नवीन संसर्गजन्य रोगांविरुद्ध नवीन लस विकसित करण्याचे काम करत असताना, साथीच्या रोगाचा धोका ओळखून तीन महिन्यांच्या आत, SII मधील मोठ्या प्रमाणात उत्पादन क्षमता भविष्यातील कोणत्याही साथीच्या रोगांचा अंत करण्याच्या प्रयत्नांना चालना देईल.

राष्ट्रीय मतदार दिवस

- देशातील मतदारांना निवडणूक प्रक्रियेत सहभागी होण्यासाठी प्रोत्साहित करण्यासाठी भारतात दरवर्षी 25 जानेवारी रोजी राष्ट्रीय मतदार दिन साजरा केला जातो.

- हे केवळ तरुणांना निवडणूक प्रक्रियेत सहभागी होण्यासाठी प्रोत्साहित करत नाही तर मतदानाचा हक्क हा मूलभूत अधिकार आहे यावरही लक्ष केंद्रित करते.
- हा दिवस भारतीय निवडणूक आयोगाचा स्थापना दिवस म्हणूनही साजरा केला जातो, म्हणजेच 25 जानेवारी 1950.
- यंदा ही 14वी आवृत्ती साजरी होत आहे.
- थीम 2024 - 'मतदानासारखे काहीही नाही, मी निश्चितपणे मतदान करतो'

तुम्हाला माहित आहे का?

- 25 जानेवारी 2011 रोजी पहिला राष्ट्रीय मतदार दिवस साजरा करण्यात आला.

महाराष्ट्रातील 27% लोकसंख्या तंबाखूच्या धोक्याने ग्रस्त आहेत

- महाराष्ट्रातील 27 टक्के लोकसंख्या तंबाखूच्या सेवनाच्या दुष्परिणामांमुळे ग्रस्त आहे.
- हे लक्षात घेऊन, एक अभिनव उपक्रम उदयास आला आहे, ज्याने शाळांमध्ये तंबाखू नियंत्रणाच्या प्रयत्नांना प्रमुख प्रभावशाली म्हणून शिक्षकांना स्थान दिले आहे.
- नवी मुंबईतील हीलिस सेखसारिया इन्स्टिट्यूट फॉर पब्लिक हेल्थ, हार्वर्ड टीएच चॅन स्कूल ऑफ पब्लिक हेल्थ (HSPH)/दाना फारबर कर्करोग संस्था (DFCI) च्या सहकार्याने, विकसित करण्यासाठी बिहार शिक्षण विभाग (DOE) सोबत तंबाखू-मुक्त शिक्षक, तंबाखू-मुक्त सोसायटी (TFT-TFS) कार्यक्रमाची चाचणी घेण्यासाठी सामील झाले.

तुम्हाला माहित आहे का?

- तंबाखूशी संबंधित मृत्यू भारतात दररोज 3,700 लोकांचा बळी घेतात.

महाराष्ट्र समृद्धी ईवेचे हक्क ₹60-70 हजार कोटींना विकू शकते

- पायाभूत सुविधांच्या विकासासाठी मोठा निधी उपलब्ध करून देण्यासाठी, महाराष्ट्र सरकार महत्वाकांक्षी समृद्धी एक्सप्रेस वेचे अधिकार विकण्याचा विचार करत आहे.
- अंदाजानुसार संभाव्य करार ₹60-70,000 कोटींचा आहे.
- अशा प्रकारे ते भारतातील सर्वात मोठ्या पायाभूत मुद्रीकरण प्रकल्पांपैकी एक बनले आहे.

नवीन महिला धोरणामध्ये कोटा, सवलती, आर्थिक मदत यांचा समावेश आहे

- महाराष्ट्र महिलांसाठी एक नवीन धोरण आणणार आहे ज्यामध्ये गृहनिर्माण कोटा, विमा सवलत आणि कर सवलती यासारख्या प्रोत्साहनांचा समावेश आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- **कोटा:** धोरण महिलांसाठी शिक्षण, रोजगार आणि नेतृत्व पदांसाठी कोटा सुचवते. समर्थकांचा तर्क आहे की विद्यमान अडथळे तोडणे आवश्यक आहे, तर टीकाकारांना भीती वाटते की यामुळे गुणवत्तेशी तडजोड होईल.
- **सवलत:** प्रस्तावित उपक्रमांमध्ये महिलांच्या मालकीच्या व्यवसायांसाठी आणि महिलांद्वारे वापरल्या जाणाऱ्या सेवांसाठी कर सूट आणि कमी शुल्क समाविष्ट आहे. समर्थक हे आर्थिक प्रोत्साहन म्हणून पाहतात, तर विरोधक संभाव्य बाजारातील विकृतीबद्दल चिंता व्यक्त करतात.
- **आर्थिक मदत:** शिष्यवृत्ती, अनुदान आणि कर्ज योजनांचा उद्देश महिलांना शिक्षण आणि उद्योजकतेमध्ये येणाऱ्या आर्थिक अडथळ्यांना दूर करणे आहे. हा सामान्यतः चांगला मुद्दा आहे, परंतु लक्ष्यीकरण आणि दीर्घकालीन टिकाऊपणाबद्दल प्रश्न कायम आहेत.

मुंबई एक्सपोमध्ये घर खरेदीदारांसाठी शून्य मुद्रांक शुल्क, नोंदणी शुल्क

- **CREDAI-MCHI, मुंबई महानगर प्रदेशातील (MMR) रिअल इस्टेट उद्योगाची सर्वोच्च संस्था** 26 ते 28 जानेवारी 2024 दरम्यान मुंबईत होणाऱ्या भारतातील सर्वात मोठ्या प्रॉपर्टी एक्सपोच्या 31 व्या आवृत्तीची घोषणा करताना आनंदित आहे.
- 75 पेक्षा जास्त विकासक आणि अपेक्षित वाढलेल्या युनिट विक्रीसह या मध्ये तीन दिवसांसाठी शून्य नोंदणी शुल्क आणि मुद्रांक शुल्क ऑफर केले गेले आहे.
- यंदाच्या एक्सपोमध्ये 'झिरो इज अवर हिरो' ही थीम आहे.
- जिओ वर्ल्ड कन्व्हेन्शन सेंटरमध्ये 3 दिवसीय हा कार्यक्रम होणार आहे.
- निवासी घरांच्या सध्याच्या मागणीचा फायदा घेण्याचा आणि अतिरिक्त प्रोत्साहनासह गतीला चालना देण्याचा हेतू आहे, ज्यामुळे ग्राहकांसाठी सुमारे 6 टक्के बचत होईल.

प्रजासत्ताक दिवस

- 26 जानेवारी 2024 रोजी भारताने 75 वा प्रजासत्ताक दिन साजरा केला.
- हा दिवस 1950 मध्ये राज्यघटना स्वीकारल्याचा दिवस आहे.
- थीम 2024: "विकसित भारत" आणि "भारत - लोकतंत्र की मातृका"
- याचा अनुवाद: विकसित भारत आणि भारत - लोकशाहीची जननी

बद्दल:

- हे ब्रिटीश अधिराज्यातून सार्वभौम, समाजवादी, धर्मनिरपेक्ष, लोकशाही प्रजासत्ताकात देशाचे संक्रमण चिन्हांकित करते.
- राज्यघटनेने मूलभूत अधिकारांची हमी देणारी आणि नागरिकांची कर्तव्ये सांगून राज्यकारभाराची चौकट स्थापन केली.

प्रजासत्ताक दिनाचे महत्त्व:

- लोकशाही आणि स्वशासनाचा उत्सव
- राष्ट्रीय एकता आणि विविधतेचे प्रदर्शन
- राष्ट्र उभारणीसाठी वचनबद्धतेचे नूतनीकरण

भारतरत्न पुरस्कार

- भारतरत्न पुरस्कार हा भारतातील सर्वोच्च नागरी सन्मान आहे.
- कर्पूरी ठाकूर यांना 2024 चा भारतरत्न पुरस्कार मिळाला

बद्दल:

- त्यांनी दोन वेळा बिहारचे मुख्यमंत्री म्हणून काम पाहिले.
- मागासवर्गीयांच्या लढ्यासाठी त्यांची ख्याती होती.
- ते जन नायक (लोकांचे नायक) म्हणून प्रसिद्ध होते.

भारतरत्न पुरस्कार:

- याची सुरुवात 1954 मध्ये झाली.
- सार्वजनिक सेवेसाठी किंवा साहित्य, विज्ञान, कला किंवा कोणत्याही मानवी प्रयत्नांच्या क्षेत्रात सर्वोच्च कामगिरी करणाऱ्या लोकांना हा पुरस्कार दिला जातो.
- एका वर्षात जास्तीत जास्त तीन व्यक्ती या प्रतिष्ठित पुरस्काराचे प्राप्तकर्ता असू शकतात.

पद्म पुरस्कार

- पद्म पुरस्कार हे विविध क्षेत्रातील विशिष्ट सेवेचा गौरव करणारे सर्वोच्च नागरी सन्मान आहेत.
- राष्ट्रपती भवनात आयोजित समारंभात हे पुरस्कार भारताच्या राष्ट्रपतींच्या हस्ते प्रदान केले जातात.
- त्याची स्थापना 1954 मध्ये झाली.
- हे पुरस्कार दरवर्षी प्रजासत्ताक दिनाच्या पूर्वसंध्याला जाहीर केले जातात
- या यादीत 5 पद्मविभूषण, 17 पद्मभूषण आणि 110 पद्मश्री पुरस्कारांचा समावेश आहे.

पद्म विभूषण (5)

- कु. वैजयंतीमाला बाली - TN (कला)
- सुश्री पद्मा सुब्रमण्यम - टीएन (कला)
- श्री कोनिडेला चिरंजीवी - एपी (कला)
- श्री एम. व्यंकय्या नायडू - एपी (सार्वजनिक घडामोडी)
- श्री बिंदेश्वर पाठक (पी) - बिहार (सामाजिक कार्य)

पद्मभूषण (17)

- एम फातिमा बीवी (मरणोत्तर), होर्मुसजी एन कामा, मिथुन चक्रवर्ती, सीताराम जिंदाल, यंग लिऊ, अश्विन बालचंद मेहता, सत्यब्रत मुखर्जी (मरणोत्तर), राम नाईक, तेजस मधुसूदन पटेल, ओलान्चेरी राजगोपाल, दत्तात्रय अंबादास मायलांस, आर.पी.पी.), प्यारेलाल शर्मा, चंद्रेश्वर प्रसाद ठाकूर, उषा उथुप, विजयकांत (मरणोत्तर) आणि कुंदन व्यास

प्रजासत्ताक दिनाच्या परेडची झांकी

- 2024 च्या परेडमध्ये 16 राज्ये आणि केंद्रशासित प्रदेश, तसेच नऊ मंत्रालये आणि विभागांच्या एकूण 25 झलकांनी भाग घेतला.
- परेडमध्ये महाराष्ट्र, आंध्र प्रदेश, लडाख, तामिळनाडू, गुजरात, मेघालय, मध्य प्रदेश, ओडिशा, छत्तीसगड, राजस्थान, अरुणाचल प्रदेश, हरियाणा, मणिपूर, झारखंड, उत्तर प्रदेश आणि तेलंगणा या राज्यांचे आणि केंद्रशासित प्रदेशांचे प्रतिनिधित्व केले जाणार आहे.

महाराष्ट्र झांकी बद्दल:

- थीम: "भारतीय लोकशाहीचे प्रेरणास्थान: छत्रपती शिवाजी महाराज" (भारतीय लोकशाहीची प्रेरणा: छत्रपती शिवाजी महाराज)
- यात छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या राज्याभिषेकाची 350 वर्षे साजरी करण्यात आली
- राजमाता जिजाबाई लहान शिवाजीला राज्यकारभाराचे आणि राजकारणाचे धडे देत असल्याचे चित्रण या झांकीमध्ये आहे.
- छत्रपती शिवाजी महाराजांनी विजापूरच्या आदिलशाही सल्तनतीपासून आपले स्वतंत्र राज्य निर्माण केले, ज्याने मराठा साम्राज्याचा पाया रचला.
- या झांकीमध्ये शिवाजीच्या अष्टप्रधान मंडळाचे चित्रण करण्यात आले होते, ज्यामध्ये काही स्त्रिया न्यायालयात त्यांच्या समस्या मांडताना दिसतात.

भारतीय राज्यघटनेची उत्क्रांती

- 26 नोव्हेंबर 1949 रोजी स्वीकारलेली भारतीय राज्यघटना ही भारताच्या स्वशासनासाठीच्या संघर्षाच्या दीर्घ आणि खडतर प्रवासाचा पुरावा आहे.
- त्याची उत्क्रांती विविध प्रभावांद्वारे शोधली जाऊ शकते, यासह:
- वसाहतपूर्व कायदेशीर संहिता: मनुस्मृती आणि अर्थशास्त्रासारख्या प्राचीन भारतीय कायदेशीर प्रणालींनी न्याय आणि कायद्याचे राज्य यासारख्या तत्वांचा पाया घातला.
- औपनिवेशिक कायदे आणि सुधारणा: भारत सरकारच्या कायद्याने (1773-1935) अधिकार आणि विधान परिषदांचे पृथक्करण, घटनात्मक विकासाला आकार देणे यासारख्या संकल्पना मांडल्या.

- स्वातंत्र्य चळवळ आणि राष्ट्रवादी आदर्श: भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसने विविध जागतिक मॉडेल्समधून प्रेरणा घेऊन लोकशाही आणि सर्वसमावेशक संविधानाचा पुरस्कार केला.

मसुदा तयार करण्याची प्रक्रिया:

- संविधान सभा (1946-1950): डॉ. बी.आर. यांच्या नेतृत्वाखाली निवडून आलेल्या प्रतिनिधींची विविध संस्था आंबेडकरांनी बारकाईने विचार केला आणि तीन वर्षांत संविधानाचा मसुदा तयार केला.

मुख्य प्रभाव:

- राज्यघटनेने ब्रिटिश संसदीय प्रणाली, अमेरिकन संघराज्य, आयरिश मूलभूत अधिकार आणि फ्रेंच प्रजासत्ताकता यासारख्या विविध स्त्रोतांकडून वैशिष्ट्ये उधार घेतली आहेत.
- सामग्री आणि रचना: राज्यघटनेत 22 भाग, 395 कलमे आणि 8 वेळापत्रके आहेत, ज्यात सार्वभौम, समाजवादी, धर्मनिरपेक्ष, लोकशाही प्रजासत्ताकची चौकट आहे.

दत्तकोत्तर सुधारणा:

- बदलत्या सामाजिक, राजकीय आणि आर्थिक वास्तवाशी जुळवून घेण्यासाठी 106 हून अधिक दुरुस्त्या करून संविधान हा एक गतिशील दस्तऐवज आहे.

Maharashtra ka mahapack

Live classes, Test series
Recorded videos, E-books

MPSC (राज्यसेवा) MPSC (संयुक्त) महाराष्ट्र पोलीस तलाठी, वनरक्षक, कृषी विभाग महानगर पालिका नगर परिषद, जिल्हा परिषद, SSC & ALL OTHER STATE EXAM

